

**PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
DOTYCZĄCY
ELEWACJI FRONTOWEJ, BOCZNEJ I POŁUDNIOWEJ
STOLARKI OKIENNEJ I DRZWIOWEJ
ORAZ ELEMENTÓW DREWNIANYCH W OBRĘBIE DZIEDZIŃCA
W KAMIENICY „DOM DŁUGOSZA”
PRZY UL. KANONICZEJ 25 W KRAKOWIE**

Opracowała: mgr Anita Doniec

konserwator dzieł sztuki

1. OPIS INWENTARYZACYJNY

Miejscowość 31-002 Kraków, ul. Kanonicza 25.

Inwestor Uniwersytet Papieski im. Jana Pawła II w Krakowie.

Działka dz. nr 486 obr.001 Śródmieście.

Nazwa obiektu Elewacja frontowa i boczna oraz południowa (od ul. Podzamcze) stolarka okienna i drzwiowa w obrębie wszystkich elewacji łącznie z elewacjami dziedzińca , drewniana stolarka ganków dziedzińca

Czas powstania od I poł. XIV w.

Technika wykonania Elewacja kamienno-ceglana, otynkowana, elementy kamienne (wapień jurajski, dolomit, wapień pińczowski) wystroju architektonicznego , drewniana stolarka okienna i drzwiowa, elementy drewniane -ganki

2. HISTORIA OBIEKTU

Kamienica „Dom Długosza” przy ul. Kanoniczej 25 jest budynkiem jednopiętrowym z dziedzińcem wewnętrznym. Składa się z piętrowej części frontowej od ul. Kanoniczej oraz trzech piętrowych oficyn północnej, południowej i zachodniej. Piwnice budynku znajdują się jedynie pod budynkiem frontowym w części południowo-wschodniej oraz pod oficyną zachodnią.

Budynek jest obiektem zabytkowym (rejestr zabytków nr A-51). Wzniesiony w I poł. XIV wieku był wielokrotnie przebudowywany, a jego wnętrza przekształcane. Podniósł się także poziom ulic wokół niego.

Pierwszy murowany, podpiwniczony budynek, o planie wydłużonego prostokąta, wzniesiono około 1335 r. Był kryty stromym dwuspadowym dachem, zwrócony szczytem do ul. Kanoniczej. Został dostawiony do muru obronnego łączącego Wawel z miastem od strony wschodniej, w pobliżu bramy Pobocznej. Mieściła się w nim prawdopodobnie łaźnia królewska, zasilana wodami Rudawy. Zachowany został całkowicie w obrysie piwnic i parteru oraz fragmentarycznie w ścianie szczytowej i południowej pierwszego piętra.

W 1390 r. król Władysław Jagiełło podarował budynek Krystynowi z Ostrowa. Zaczął pełnić wtedy funkcję rezydencji. Dołączono do niej sąsiadujący budynek kupionym od mieszczanina Tomka zw. Lewka oraz murowaną kuchnię nabytą w 1408 r. od arcybiskupa gnieźnieńskiego Mikołaja Kurowskiego. Kuchnia położona była po zewnętrznej stronie muru obronnego, dlatego też w trakcie adaptacji włączono go w obręb domu dobudowując do niego różne części rezydencji tak, że stracił swą funkcję militarną.

W 1413 r. Krystyn przekazał budynek Kapitulie Krakowskiej i odtąd jako dom kapitulny zamieszkiwany był przez księży kanoników. Pierwszymi byli Mikołaj Hińcza z Kazimierza i Jan z Rudzicy, którzy nadali budynkowi bardziej mieszkalny charakter. W 1430 r. w trakcie przeprowadzonej przez nich przebudowy działkę o kształcie trapezu zamknięto murem kamiennym, następnie wydzielono dziedziniec i wybudowano piętrowy budynek z obszerną sienią na parterze stanowiący obecnie fragment obecnego budynku frontowego.

Od 1450 r. mieszkańcem domu został Jan Długosz, trzy lata później dołączył do niego jego brat imiennik. Wtedy zabudowana została wolna przestrzeń między domem nr 23, przerobione pierwsze piętro. W tylnej części działki w wyniku przebudowy powstały dwa piętrowe skrzydła oficyn od południa

i zachodu połączone pod kątem na kształt litery L. Oficyna południowa dostawiona od zachodu do lica muru miejskiego pełniła prawdopodobnie funkcję kuchni i pomieszczeń gospodarczych. Wielki pożar miasta w 1455 r. nie objął zabudowań kamienicy.

Za przyczyną kolejnego kanonika Macieja z Miechowa, który upiększał dom, zgromadził pokaźną bibliotekę i kolekcję dzieł m. in. rzemiosła artystycznego, wprowadzone zostały kamienne elementy renesansowe np. gzymsy nad oknami oraz portal bramy wejściowej.

Od 1560 r. budynek zamieszkiwał Franciszek Krasiński, który wyremontował budynek i zmodernizował pomieszczenia, wzniósł wysokie mury graniczne. Na dziedzińcu wybudowane zostały ganki z żelaznymi poręczami.

Na elewacji dziedzińca od strony zachodniej wmontowano kamienne kroksztyny oraz ceglane arkady, a lico zewnętrzne pokryte ceglanym płaszczem grubości 26 cm .

Podczas kolejnej przebudowy Jakuba Montany w 1571 r. ściany zewnętrzne przemurowano i podparto skarpami, przebudowano klatkę schodową, wstawiono nowe obramienia okienne, wewnątrz I piętra udekorowano malowidłami, urządzono kuchnię i wzniesiono nową piętrową łazienkę po stronie północnej. Prawdopodobnie w tym czasie na tylnej ścianie budynku frontowego wybudowano ganek podparty trzema szerokimi półkolistymi arkadami. Zachodni filar arkady postawiono na fundamencie rozebranego już muru obronnego. Ganki posiadały prawdopodobnie słupy drewniane podpierające daszki oraz murowane balustrady. Bardzo zniszczone dachy nad budynkami zostały uzupełnione i naprawione.

Stan budowli po tych przebudowach i rozbudowach przekazuje inwentarz z 1645 r.

W latach 1751-1775 kanonik Walenty Pruski wykonywał szereg prac remontowych dotyczących wyposażenia i odnowienia izb m. in. stropów, pieców.

W 1776 r. kanonik Adam Łętowski przebudował galerię dziedzińca w części frontowej, dobudowując murowane, ceglane słupy, jednocześnie wydłużając wnętrze galerii. Wtedy też przebudowano dach nadając mu obecny kształt.

W 1873 dobudowano od strony domu 23 oficynę tylną, której mury stanowią część północnej strony dziedzińca

W latach 70-tych XIX w. część budynku w oficynie południowej na parterze wynajmował rzeźbiarz Franciszek Wyspiański z rodziną i przerobił ją wtedy na pracownię.

W 1880 r. z okazji 400-lecia śmierci Jana Długosza odnowiono elewacje domu a od strony południowej umieszczono tablicę fundacyjną z 1480 r. pozostałą z dawnego budynku Psalterzystów na Wawelu.

Pod koniec XIX w. dom stał się własnością Kurii Metropolitalnej i jego wnętrza zaadaptowano do jej potrzeb. Na jego tyłach, w miejscu ogrodu, zbudowano neogotycki gmach Seminarium Duchownego, a wnętrza oficyn przekształcono na potrzeby kuchni i magazynu. Wtedy też zlikwidowano schody zewnętrzne na ganek i zbudowano nową klatkę schodową w oficynie tylnej.

W II poł. XX w. opracowana została dokumentacja historyczna domu Długosza. Przeprowadzono badania architektoniczne, ustalając kolejne fazy jego rozwoju na podstawie analizy nawarstwień oraz materiału archiwalnego. Pozwoliło to w dużej mierze wyodrębnić pierwotne części budynku. Na podstawie dokumentacji opracowanej przez dr.inż.arch. Waldemara Niewaldę na początku lat 90-tych XX w. rozpoczęto gruntowny remont. Kierowano się zasadą jak największego wydobywania i utrwalenia cech zabytkowych budowli z jednoczesnym uszanowaniem wszystkich nawarstwień stylowych. Założono wtedy jak najmniejszą ingerencję w układ przestrzenny oraz zachowanie wszystkich faz przekształcania budynku na przestrzeni wieków oraz istniejący układ wnętrz. Prace objęły uporządkowanie jedynie kilku pomieszczeń, wbudowanie węzłów sanitarnych, wzmocnienie niektórych elementów konstrukcyjnych, częściowo wymianę stolarki okiennej i drzwiowej na nową, wykonanie nowych instalacji wewnętrznych.

Zdecydowano, że układ pomieszczeń w piwnicach zostanie pozostawiony bez zmian, ściany i sklepienia zostaną oczyszczone, ubytki sklepień i murów uzupełnione, schody naprawione i zakonserwowane. Zaplanowano udrożnienie wentylacji poprzez istniejące okienka piwniczne. Ze względu na zawilgocenie piwnic oraz pomieszczeń przyziemia od ul. Podzamcze zalecono wyłączenie ich z użytkowania przez kilka lat po remoncie.

W następnych latach prace remontowe były prowadzone pod patronatem SKOZK. Odnowiono wtedy elewacje zewnętrzne od ul. Kanoniczej i ul. Podzamcze oraz wewnętrzne od strony dziedzińca, dokonując częściowej wymiany zawilgoconych tynków. Odsłonięto i uzupełniono wykładziny kamienne w narożach i cokołach. Piwnice pozostawiono bez zmian. W dalszych etapach wyremontowano dach, zrekonstruowano bramę wejściową oraz ganki komunikacyjne, wymieniono podłogę i tynki w sali Długosza.

Na dziedzińcu usunięto betonową nawierzchnię, obniżono jego poziom, a następnie wykonano nową posadzkę kamienną oraz studnię.

Po kilkuletniej przerwie, w 2003 r. dzięki środkom SKOZK wykonano rekonstrukcję głównej klatki schodowej oraz schodów wejściowych i drzwi do sali Długosza. W 1991 r. budynek został przekazany Papieskiej Akademii Teologicznej. Obecnie jest siedzibą rektoratu Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie.

3.OPIS OBIEKTU

Budynek frontowy kamienicy zajmuje całą szerokość działki od strony ul. Kanoniczej. Od południa ograniczony jest ulica Podzamcze, a od północy styka się z kamienicą nr 23. Oficyna południowa stoi kalenicowo do ul. Podzamcze i styka się ze szczytem skrzydła budynku frontального. Oficyna tylna, w zachodniej części działki graniczy z zabudowaniem seminarium. Oficyna północna, znajduje się pomiędzy budynkiem nr 23 oraz jego oficyną od strony zachodniej. Wzajemny układ budynku frontowego oraz oficyn tworzy pośrodku niewielki dziedziniec. Ścianę północną stanowi natomiast ścian szczytowa oficyny domu nr 23 oraz oficyna północna. Budynek w części frontowej posiada drewnianą, dwuspadową więźbę dachową z pokryciem z podwójnej warstwy dachówki karpiówki. Oficyna północna kryta jest dachem dwuspadowym z dachówką, posiada dodatkowo na poziomie I piętra wąski dach jednospadowy pokryty również dachówką. Oficynę południową i zachodnią przykrywa dach łamany polski z 1776 r., z blachy na deskowaniu. Pod blachą, na deskach tworzących przewężenie między połaciami tego dachu, znajduje się polichromia w formie ornamentu roślinnego, namalowanego w XVIII w. Jest to charakterystyczny element dla tzw. dachu krakowskiego, w którym powierzchnia między dolną i górną częścią dachu jest szersza z okienkami strychowymi i była traktowana jako dekoracyjna. Widoczna dekoracja ma formę ciągłego, powtarzającego się roślinnego ornamentu w kolorach ugru, czerwieni i błękitów. W skład elewacji dziedzińca wchodzi: elewacja tylna części frontowej, elewacje trzech oficyn oraz elewacja oficyny domu nr 23. Elewacja od strony wschodniej należy do budynku frontowego (XV w.). Zawiera na parterze wylot sieni w kształcie półkolistej arkady ze zwieńczoną półkoliście drewnianą, przeszkloną bramą dwudrzwiową, z nadświetłem (koniec XX w.). Po stronie północnej arkady, znajdują metalowe, jednoskrzydłowe drzwi z kratą prowadzące do niewielkiego pomieszczenia, natomiast pod arkadą od strony południowej - niewielkie drzwi szponowe do komórki z okienkiem od dziedzińca, Na piętrze w obrębie zamurowania pierwotnego ganku, w formie filarów z zaznaczonymi kapitelami, znajduje się sześć okien galerii głównej. Część wschodnią elewacji dziedzińca od strony południowej stanowi ściana budynku frontowego z galerią otwartą o dachu wspartym na dwóch murowanych filarach (analogicznych do strony od zachodu) z wysokim murowanym parapetem. Pozostałą część wypełnia elewacja oficyny południowej (XV w.). Nie posiada ona obecnie pierwotnych drzwi prowadzących z parteru na ganek oraz okien, które pierwotnie znajdowały się zarówno na piętrze jak i na parterze. Obecnie posiada dwa otwory drzwiowe: na parterze, do dawnej stajni oraz na piętrze, z ganku do izby. Ganek jest drewniany na kroksztynach, o prostej balustradzie, pozbawiony cech stylowych połączony z gankiem przy oficynie tylnej oraz z galerią budynku frontowego.

Elewacja od strony zachodniej należy do oficyny zachodniej, tylnej (XV w.), pełniącej funkcję kuchni. Ganek tej elewacji jest murowany, rozpięty na czterech półkolistych, ceglanych arkadach, wspartych na kamiennych konsolach. Posiada prostą, drewnianą balustradę, połączony jest z drewnianym gankiem oficyny południowej. Na parterze pod arkadami oficyna posiada dwa okna oraz dwoje drzwi jednoskrzydłowych. Kryta galeria oświetlona jest trzema oknami. Obok zachowany został kamienny portal wejściowy na ganek z naświetlem. W tej części ściany tkwi też zamurowany XIX-wieczny otwór okienny. Pomiedzy oknami umieszczono okrągłą tablicę z herbem papieskim upamiętniającą poświęcenie domu przez Jana Pawła II.

Elewacja od strony północnej tylko w połowie wschodniej należy do zabudowy kamienicy nr 25. Znajduje się tam piętrowa oficyna północna (XVI w.), która dawniej pełniła funkcję łazienki. Na parterze posiada dwa okna oraz drzwi we wnęcie z trzema stopniami. Na pierwszym piętrze znajduje się tylko jedno okno. Drugą połowę stanowi trzykondygnacyjna ściana szczytowa oficyny tylnej domu 23 (II poł. XIX w.) z czterema oknami. Elewacja z tej strony posiada niewielki cokół z płyt kamiennych z piaskowca.

Nowa powierzchnia dziedzińca pokryta jest posadzką z trzech rodzajów kamienia ze studzienką odwadniającą pośrodku. W północno-wschodnim narożniku znajduje się kamienna studnia. Oświetlenie zapewniają metalowe lampy zamontowane na elewacji.

Fasada od ulicy Kanoniczej jest piętrowa, sześćoosiowa na piętrze, pięćoosiowa na parterze, z dwoma szkarpami od południa , o regularnym rytmie okien. Parter budynku od strony południowej jest znacznie pograżony w ziemi ze względu na podniesienie wylotu ulicy.

W środkowej osi parteru, w wejściu do sieni znajduje się portal kamienny. Portal składa się z profilowanej arkady zamkniętej od góry belkowaniem, z napisem łacińskim w partii fryzu. Łuk glifu podparty jest przez proste pilastry z głowicami.

Okna parteru od południa zachowane są bez obramień, w części północnej widoczne kamienne profilowane obramienia, lekko wklęsłe w stosunku do tynkowanego lica ściany. Pomiedzy oknami w górnej partii znajduje się kamienny profil okienka wywietrznika w kształcie odwróconego o 90 stopni kwadratu, tynkowanego w środku. Wszystkie okna piętra posiadają profilowane, wykonane w tynku obramienia okienne, z lekko wysuniętym gzymsem powyżej. Elewacja od góry zamknięta profilowanym gzymsem okapowym, od dołu niskim cokołem z wapienia. W narożniku widoczny wątek kamienny ściany. Elewacja pomalowana w kolorze złamanej bieli, z jaśniejszymi elementami sztukatorskimi. Dach siodłowy, pokryty dachówką karpiówką. Stolarka okienna pierwszego piętra jest drewniana,

skrzynkowa, ze ślemieniem. Skrzydła zewnętrzne pomalowane na brązowo, wewnętrzne na biało. Stolarka została wymieniona na nową podczas remontów w latach 90tych. Stolarka okienna na parterze jest drewniana, w kolorze brązowym, pojedyncza z imitacją podziałów szklenia wewnątrz. W dolnej partii na osiem kwater, w naświetlu na cztery kwatery.

Elewacja boczna od strony ulicy Podzamcze jest zeskarpowana w 2/3 szerokości, trójosiowa, na piętrze, dwie osie zgrupowane od zachodniej strony. W części parteru, nad poziomem chodnika, w osi zachodniej widoczne małe okno bez dekoracji architektonicznych. Stolarka okienna analogiczna jak na elewacji frontowej.

Otwory okienne piętra z dekoracją analogiczną jak na elewacji od Kanoniczej. W narożniku widoczne przedstawienie Madonny z Dzieciątkiem na półksiężycu (kopia fotograficzna). Obraz zamknięty kamiennym obramieniem i szybą od lica z drewnianą prostą listwą.

Pod okapem profilowany gzyms, od dołu niski cokół, przechodzący w wąż kamienny naroża ściany. Pod oknem pierwszej osi od wschodu wmurowana metalowa płyta pamiątkowa poświęcona Stanisławowi Wyspiańskiemu.

Elewacja oficyny południowej wysunięta jest na południe w stosunku do elewacji bocznej budynku frontowego. Przykryta jest dachem polskim, łamanym, czteroosiowa w partii piętra, w trzeciej osi od zachodu w miejsce okna usytuowana jest kamienna tablica fundacyjna z dawnego domu psalterzystów na Wawelu. Stolarka okienna jest drewniana, zwieńczona łukiem, bez ślemienia, dwuskrzydłowa, ośmiopolowa. Zewnętrzne krosno okna i zewnętrzne skrzydła w kolorze brązowym, wewnętrzne w kolorze białym. Okna malowane lakiero bejcą w kolorze hebanowym.

W części parteru, nad poziomem chodnika, pomiędzy osiami okien piętra znajdują się dwa okna. Okna są okratowane, bez dekoracji architektonicznej. Okna piętra zwieńczone są kamiennymi gzymsami, z motywem ząbkowania nad oknami oraz ząbkowaniem i ornamentem z wolich oczek nad płaskorzeźbą. W obrębie deskowania łączenia dachu widoczna zachowana częściowo dekoracja malarska.

Elewacja zachodnia oficyny południowej jednoosiowa, oś piętra przesunięta na północ. Stolarka okienna analogiczna jak na elewacji południowej.

4. TECHNIKA WYKONANIA.

Badania architektoniczne prowadzone w II poł. XX w. pozwoliły na ustalenie kolejnych faz rozwoju budynku. Budynek wzniesiony został z łamanego kamienia i cegły pełnej na zaprawie wapiennej. Mury zewnętrzne zostały w II poł XVI w. oszkarpowane. Części ścian zewnętrznych pokryte zostały licówką. Ściany mają grubość 60-160 cm. Zostały pokryte gładkimi tynkami wapienno-piaskowymi.

Najstarsze fragmenty ścian zawierające fragmenty muru obronnego mają grubość nawet do 230 cm. Zachowały się na styku południowej części frontowego budynku z oficyną boczną południową (od piwnic do prawdopodobnie wysokości I piętra) oraz na styku oficyny północnej z oficyną tylną domu przy ul. Kanoniczej 23. Mury te mają układ warstwowy elementów kamiennych, charakterystyczny dla średniowiecznych konstrukcji. Odcinek tego muru w obrębie dziedzińca, prawdopodobnie zlikwidowany w czasach gotyckich, istnieje dziś w partiach fundamentowych.

Budynek frontowy oraz oficyny południowa i zachodnia w wyniku rozbudowy i przebudowy zawierają ściany zarówno z wątkiem kamiennym (XV-wieczny, z niewielkimi łamanymi kamieniami o dość swobodnym układzie, brak w nim warstw wyrównawczych.) jak i ceglane z II poł. XV w. mają wążek o układzie polskim z gotyckiej cegły oraz wążki z II poł. XVI w. kamiennie-ceglane.

Pozostałe partie z kamienia i cegły to efekt przemurowań w późniejszych okresach.

Elewacja pokryta jest tynkiem współczesnym założonym na całej powierzchni podczas prac remontowych prowadzonych w latach 1996-1999.

5. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Stan zachowania elewacji frontowej jest zły. Powierzchnia tynkowanych elewacji jest mocno zabrudzona i spękana. Największe spękania biegną w partii narożnika południowego ściany oraz w obrębie parapetów okna w piątej osi od północy. W narożniku ściany od południa widoczny jest duży ubytek warstwy tynku do wążku oraz odspajająca się większa partia zaprawy. W obrębie gzymsu okapowego widoczne pionowe spękania. Wykruszenia tynku widoczne na styku krawędzi z cokołem.

Sztukatorskie obramienia okien są mocno zabrudzone i pokryte grubą warstwą farby zniekształcającą ich formę. Kamienny cokół jest w złym stanie zachowania. Widoczna jest mocno zabrudzona powierzchnia kamienia

i ślady zasolenia. Spoina pomiędzy płytami jest osłabiona i wykruszona. Widoczny brak jednej płyty w narożu południowym. W tym miejscu widoczne też ślady dewastacji w postaci malowania w sprayu graffiti.

W obrębie dolnych partii tynków widoczne miejscowe ślady wtórnych zamalowań farbą. W obrębie okna parteru w drugiej osi od południa widoczny duży ubytek tynku pod parapetem okiennym.

Kamienny detal architektoniczny w postaci obramień okiennych parteru i obramienia zamurowanego otworu wywietrznika jest w złym stanie zachowania. Powierzchnia kamienia jest zabrudzona, z drobnymi ubytkami i wykruszeniami struktury oraz widocznymi wtórnymi uzupełnieniami. Uzupełnienia w kamieniu są wykruszone i przebarwione.

Elewacja boczna od strony ulicy Podzamcze jest w złym stanie zachowania. Powierzchnia ściany bardzo mocno zabrudzona, zwłaszcza w narożu ze ścianą południową oficyny. Zaprawa tynkarska w obrębie szkarpy mocno spękana, w dolnych partiach odspojona i wykruszona.

Elewacja południowa jest w bardzo złym stanie zachowania. Elewacja ze względu na wąski pas chodnika oddzielającego ją od ruchliwej drogi jest najbardziej narażona na zabrudzenia i zachłapania wodą gromadzoną w kałużach. Powierzchnia ściany jest bardzo mocno zabrudzona i silnie spękana. Siatka spękań obejmuje całą dolną część tynków zaczynając od okien piętra. W dolnej części narożnika wschodniego widoczny duży ubytek tynku do wątki ceglanego. Kamienna tablica fundacyjna oraz pozostałe detale kamienne są bardzo mocno zabrudzone. Cokół mocno zabrudzony, ze śladami zasolenia i przebarwień. Widoczne zabrudzenia powierzchni oraz ubytki w obrębie spoinowania cokołu.

Elewacja zachodnia oficyny południowej mocno zabrudzona z widocznym pęknięciem w tynku biegnącym pionowo od okapu do otworu okiennego oraz spękaniem poniżej okna.

Stolarka okienna w budynku wymaga wymiany. Drewniana powierzchnia zewnętrznych krosien i skrzydeł uległa destrukcji, w kilku miejscach widoczne jest surowe drewno. Destrukcji uległy również kity szklarskie, są wykruszone i złuszczone. Stolarka okienna i drzwiowa podczas remontów w latach 90-tych XX w. została poddana konserwacji, wymieniona na nową lub zrekonstruowana.

Na zewnątrz pomalowano ją w odcieniach brązu lub polakierowano.

Wewnątrz pomalowana na kolor biały, brązowy lub lakierowana.

Stan zachowania stolarki najstarszej jest zły. Widoczne nawarstwienia wtórnych przemalowań tworzą nieestetyczną powłokę, zatracając formę profili dekoracyjnych. Widoczne liczne drobne ubytki, spękania, drewno jest rozeschnięte i zdeformowane, warstwa farby łuszczy się i odpada.

Szczególnie ma to miejsce w dolnej partii drzwi.

Stolarka zrekonstruowana uległa zniszczeniu w mniejszym stopniu. Jednakże zniszczenia zachodzące w wyniku upływającego czasu oraz różnice temperatur i wilgotności spowodowały, że w przeważającej większości odkształcone skrzydła oraz niesprawne zamki sprawiają trudność w użytkowaniu okien, nie spełniają one także parametrów energooszczędnych. Widoczne są rozszczelnienia, złuszczenia farby, liczne ubytki kitów przy szybach.

Drewniane ganki zachowane są w stopniu zróżnicowanym. W obrębie prostej balustrady od zewnątrz i od wewnątrz widoczne są ubytki w warstwie malowania, zabezpieczenia spowodowane wyciekaniem żywicy. Deski podłogowe są mocno wytarte, pozbawione zabezpieczenia. Od spodu podłogi widoczne ślady niezabezpieczonej powierzchni w postaci zszarzałych pasów na łączeniach desek. Ślady te mogły powstać na skutek zerwania zabezpieczenia w postaci pasów płótna lub listewek mocowanych na łączeniach desek podłogowych. W obrębie powały widoczne są nierówności w warstwie malowania, zabezpieczenia spowodowane różnicami w chłonności powierzchni podczas nakładania lakierobejcy. Widoczne są również drobne ubytki oraz flekowania drewnem.

Dekoracja malarska w obrębie przestrzeni dachu krakowskiego wymaga interwencji konserwatorskiej. Cała powierzchnia drewna jest silnie zabrudzona i pociemniała. Widoczna jest mocno osłabiona struktura desek, liczne ubytki, rozklejenia, pęknięcia oraz przetarcia warstwy malarskiej.

6. WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Głównym założeniem konserwacji obiektu jest powstrzymanie procesów destrukcji oraz przywrócenie elewacji utraconych parametrów technicznych i walorów estetycznych. Prace konserwatorskie obejmą elewacje z wystrojem architektonicznym i sztukatorskim oraz drewniane elementy na dziedzińcu : ganki, balustrady, powała.

Należy utrzymać oryginalną kompozycję, wystrój architektoniczny i sztukatorski wszystkich elewacji. Należy przeprowadzić badania stratygraficzne wszystkich elementów ścian celem określenia nawarstwień oraz najstarszej kolorystyki elewacji.

Ze względu na mocne zawilgocenie ściany południowej budynku, które można zaobserwować po wewnętrznej stronie, w piwnicach, powstał projekt budowlany wzmocnienia konstrukcyjnego i izolacji ściany południowej. Przeprowadzenie projektowanych robót budowlanych przed remontem konserwatorskim wpłynie korzystnie na trwałość poniżej zalecanych prac.

Zniszczone wyprawy na powierzchniach płaskich i sztukateriach należy usunąć ręcznie poprzez mechaniczne odkucie. Zakłada się uratowanie jak największej oryginalnych zapraw. Partie tynków wtórnych, zasolonych, odspojonych od wątku ceglanego powinny zostać usunięte.

Należy zbadać zarysowania ścian, czy mają swoją kontynuację w wątku muru. W takiej sytuacji należy wykonać naprawy pęknięć zgodnie z projektem budowlanym napraw konstrukcyjnych.

Po oczyszczeniu tynków i sztukaterii z wtórnych nawarstwień należy uzupełnić ubytki w warstwie zapraw.

Po wykonaniu badań i ocenie stanu zachowania zapraw i podłoża

z rusztowań, zostanie dobrany właściwy dla podłoża materiał i ustalony zakres uzupełnień. Należy zastosować zaprawę trwałą, lecz z obniżonymi parametrami wytrzymałościowymi gwarantującą możliwość usunięcia, bez powodowania zniszczeń zabytkowych wątków muru. Przy wyborze tynków należy wybrać materiał przystosowany do zawilgoconych i zasolonych podłoży. Tynk powinien być wysoko paro przepuszczalny oraz porowaty.

Spękania w obrębie dekoracji sztukatorskiej i gzymsów podkleić zaczynem mineralnym metodą iniekcji. W razie odsłonięcia dużej ilości spękań w profilach ciągnionych należy zastosować preparat gruntujący.

Należy uzupełnić ubytki dekoracji sztukatorskiej, gzymsów i nadproży metodą ciągnioną w zaprawie.

W przypadku napraw należy dbać by miejsca rekonstruowane miały taką samą fakturę i strukturę i nie odróżniały się od oryginalnych partii.

Ze względu na usytuowanie obiektu w bezpośrednim sąsiedztwie ulicy Podzamcze, oraz jego budowy – ze szkarpowanych elementów ścian, pomimo okapu, narażonych na zamakanie, proponuje się zastosowanie trwalszej techniki zabezpieczającej wykonane zaprawy. Farby krzemianowe nie będą wystarczającym zabezpieczeniem, dlatego proponuje się zastosowanie farby silikonowej gwarantującej hydrofobowe zabezpieczenie powierzchni.

Proponowane zabiegi konserwatorskie przy cokole kamiennym będą obejmowały oczyszczenie z zabrudzeń oraz wymianę zdegradowanej spoiny. W obrębie miejsc zasolonych należy przeprowadzić zabieg odsalający przy użyciu wielokrotnie powtarzanych okładów z wody destylowanej. W razie konieczności należy przeprowadzić impregnację struktury kamienia

z zastosowaniem estrów kwasu krzemowego. Następnie uzupełnić drobne ubytki odpowiednio dobranymi kitami recepturowymi w składzie: mielony wapień, ciasto wapienne i piasek kwarcowy z dodatkiem białego cementu lub używając gotowych zapraw do uzupełnień w kamieniu. Uzupełnienia powinny być odpowiednio dobrane estetycznie do otoczenia pod względem faktury i koloru.

Oczyszczanie w obrębie detali wokół okien i nad oknami należy przeprowadzić bardzo ostrożnie. Dopuszcza się odkurzenie powierzchni

i mycie parownicą przy użyciu delikatnych szczotek.

Uzupełnienia zdegradowane, wykruszone, odspojone i przebarwione należy usunąć.

Oczyszczoną z zabrudzeń i wtórnych uzupełnień strukturę kamienia należy zaimpregnować preparatem opartym na estrach kwasu krzemowego. Uzupełnienia należy przeprowadzić tylko w niezbędnym zakresie, delikatnie uczytelniając formę. Uzupełnienia można wykonać kitem recepturowym, dobieranym odpowiednio do faktury i koloru kamienia w składzie : mielony wapień, wapno dołowane, piasek z dodatkiem białego cementu lub gotowymi zaprawami mineralnymi do uzupełnień w kamieniu.

Drewnianą stolarkę okienną w obrębie elewacji frontowych i dziedzińcowych oraz wykazaną w inwentaryzacji stolarkę drzwiową z względu na zły stan zachowania zaleca się wymienić na nową. Nowa stolarka okienna i drzwiowa powinna zostać zaprojektowana z zachowaniem takich samych podziałów oraz typów okien i drzwi jak występują obecnie. Należy rozważyć ujednolicenie ślemienia w oknach elewacji zachodniej dziedzińca na pierwszym piętrze (dwie pierwsze osie z prostym ślemieniem, w trzeciej osi profilowane).

Stolarkę okienną i drzwiową projektuje się według osobnego opracowania na podstawie przedstawionej poniżej inwentaryzacji .

Kluczowym elementem remontu będzie zastosowanie izolacji odcinającej podciąganie wody, przeprowadzenie tych prac spowoduje stopniowe osuszenie zawilgoconych murów i przedłuży trwałość zastosowanych materiałów.

Należy przeprowadzić konserwację drewnianych ganków. W przypadku powały proponuje się umycie z brudu powierzchnie drewniane, przegląd wtórnych uzupełnień i ewentualne poprawki flekowania. Miejsca uzupełniane należy scalić kolorystycznie, następnie całą powierzchnie zabezpieczyć .

Drewnianą balustradę ganków należy oczyścić, w miejscach wycieków żywicy oraz złuszczeń farby przeszlifować papierami ściernymi. Uzupełnić drobne ubytki, miejsca szlifowane scalić kolorystycznie, a następnie całą powierzchnie zabezpieczyć . W miejscach łączeń desek podłogowych od spodu można nabić listwy w celu zasłonięcia szczelin między deskami.

Bardzo ważne dla trwałości dekoracyjnych wypraw elewacji oraz trwałości wykonanych zabiegów konserwatorskich jest zapewnienie odpowiedniej ochrony przed wodą opadową poprzez kontrolę i wymianę niesprawnych systemów odprowadzania wody opadowej oraz ofasowań blacharskich , nadproży, podokienników i gzymsów. Należy rozważyć zastosowanie kolców (przeciw ptakom w celu zabezpieczenia wysuniętych przed lico części elewacji .

7.PROGRAM PRAC

Kamień

- Wykonanie dokumentacji fotograficznej stanu zachowania obiektu przed konserwacją.
- Usunięcie zasolonych, zdegradowanych i popękanych spoin w kamieniu oraz zdegradowanych wtórnych uzupełnień.
- Oczyszczenie powierzchni kamienia przegrzaną parą wodną przy użyciu szczotek z delikatnym włosiem.
- W razie konieczności doczyszczanie zabrudzeń przy zastosowaniu pasty Alkutex Fasadenreiniger -Paste firmy Remmers. Okłady i mechaniczne doczyszczanie powierzchni oraz dokładne spłukanie preparatu wodą.
- Odsolenie z zastosowaniem metody migracji soli rozpuszczalnych w wodzie do rozszerzonego środowiska (kompresy z ligniny lub pulpy celulozowej).
- Impregnacja strukturalna preparatem krzemooorganicznym np. KSE 300 HV
- Ewentualne wykonanie fleków z zastosowaniem tożsamego kamienia (dotyczy tylko cokołu) .
- Uzupełnienie ubytków kamienia gotową masą mineralną np. z grupy Funcosil Restauriermortel firmy Remmers, Optolith Optosan NSR lub zaprawą recepturową dobraną na obiekcie (mielony wapień, wapno dołowane, piasek kwarcowy oraz mały dodatek białego cementu). Należy dobrać odpowiednio kolor uzupełnienia w masie.
- Uzupełnienie ubytków spoinowania zaprawą wykonaną według tradycyjnych receptur lub gotową masą mineralną np.Optolith Optosan TrassFuge lub Remmers Funcosil Restauriermortel .
- Ewentualne scalenie kolorystyczne uzupełnień przy zastosowaniu pigmentów ze spoiwem krzemooorganicznym np. Funcosil Steinfestiger 300.
- Ewentualna hydrofobizacja detali kamiennych i tablicy fundacyjnej na ścianie południowej preparatem do wapienia np. firmy Remmers Funcosil SL(po uprzednim sprawdzeniu skuteczności poprzednich zabiegów).

Elewacje

- Wykonanie dokumentacji fotograficznej stanu zachowania obiektu przed konserwacją.
- Wykonanie badań stratygraficznych.

- Inwentaryzacja tynków istniejących, usunięcie wtórnych, uszkodzonych i zasolonych tynków.
- Poszerzenie spękań w tynku.
- Oczyszczenie powierzchni przed tynkowaniem CP lub parą wodną pod lekkim ciśnieniem.
- Miejsca zagrybione oczyścić i nałożyć odpowiedni preparat np. Capatox firmy Caparol.
- Wypełnienie spękań np. przy użyciu masy firmy Caparol Cap-elast Risspachtel.
- Uzupełnienie ubytków w profilach ciągnionych np. Optolith Optosan StuckoGrob w warstwach podkładowych i Optosan StuckoFein do wykończeń wierzchnich.
- Uzupełnienie tynków przy zastosowaniu tynku renowacyjnego np. firmy Optolith Optosan Trass Putz lub równoważnego.
- Położenie warstwy wyrównującej –szlichty np. Optosan Trass Feinputz.
- Gruntowanie powierzchni przy użyciu np. Sylitol Konzentrat rozcieńczony wodą 2:1.
- Wykonanie warstwy wymalowania farbą silikonową np. Thermosan NQG firmy Caparol.

Elementy drewniane (elementy ganku)

- Wykonanie dokumentacji fotograficznej stanu zachowania obiektu przed konserwacją.
- oczyszczenie powierzchni z brudu, złuszczonej farby (po wykonaniu prób należy dobrać metodę oczyszczenia, chemiczną lub mechanicznie drobnym

- papierem ściernym).
- ewentualna dezynsekcja lub dezynfekcja np. preparatem Hylotox
 - ewentualna wymiana zniszczonych elementów przy zastosowaniu odpowiednio dobranego rodzaju drewna.
 - uzupełnienie drobnych ubytków kitem do drewna.
 - scalenie kolorystyczne uzupełnień i miejsc szlifowanych przy użyciu bejcy odpowiedniego koloru.
 - w przypadku usunięcia w całości istniejącego zabezpieczenia w postaci lakierobejcy można przed malowaniem powierzchnię zaimpregnować np. Drewnochronem.
 - pomalowanie powierzchni półmatową lakierobejcą w kolorze istniejącym lub w przypadku usunięcia wcześniejszego malowania kolor należy ustalić na komisji konserwatorskiej.

Elementy drewniane polichromowane (dekoracja malarska dachu łamanego polskiego)

- wykonanie dokumentacji fotograficznej stanu zachowania obiektu przed konserwacją.
- wykonanie badań stratygraficznych i technologicznych (pobranie próbek do badań laboratoryjnych).
- wstępne oczyszczenie z kurzu i brudu.
- po uzyskaniu dostępu do wszystkich partii ocena stanu zachowania, co pozwoli ustalić zakres i konieczność demontażu. Opracowanie szczegółowego programu prac po oględzinach z rusztowań.
- impregnacja , jako impregnat proponuje się zastosować żywicę syntetyczną Paraloid B 72 w mieszaninie acetonu z ksylenem z dodatkiem czterochlorometakrezolu jako środka grzybo i biobójczego.
- wykonanie wszystkich koniecznych wzmocnień i uzupełnień stolarskich, wymiana nieestetycznych wtórnych uzupełnień. Należy zastosować drewno dobrane gatunkowo do oryginału.
- uzupełnienie drobnych ubytków przy użyciu kitu na bazie żywicy z pyłem drzewnym.
- scalenie kolorystyczne uzupełnień drewna przy użyciu bejcy odpowiedniego koloru.
- zabezpieczenie partii polichromowanych 3% roztworem Paraloidu B72 w rozpuszczalniku
- ewentualna rekonstrukcja warstwy malarskiej na podstawie analizy z zakresu historii sztuki i dostępnych analogii.
- zabezpieczenie powierzchni drewna.

Inwentaryzacja stolarki drewnianej

Elewacje zewnętrzne

Elewacja frontowa od strony ul. Kanoniczej

O 1. Dwa okna parteru w osi południowej bez obramień z kratami stalowymi, kutymi (współczesnymi). Okno w drugiej osi było jeszcze w 1990 r. w połowie zamurowane. Stolarka współczesna (wykonana w latach 90-tych XX w.), skrzynkowa, podwójna, dwuskrzydłowa, sześciopolowa (na zewnątrz), dwupolowa (od wewnątrz), impregnowana od zewnątrz w kolorze hebanowym, wewnątrz - w kolorze brązowym. Skrzydła od zewnątrz źle zachowane – widoczne złuszczenia warstwy ochronnej, liczne ubytki kitów przy szybach.

O 2. Dwa okna dwudzielne parteru w osi północnej w kamiennych profilowanych gotyckich, lekko wklęsłych w stosunku do tynkowanego lica ściany, obramieniach. Obramienia te zostały odsłonięte i zrekonstruowane (w przypadku dzielących je słupów kamiennych) w latach 90-tych XX w. Stolarka z matowymi szybami, współczesna (lata 90-te XX w.) pojedyncza, zespolona z imitacją podziałów szklenia wewnątrz: w dolnej partii na osiem kwater, w naświetlu na cztery kwatery. Skrzydła na zewnątrz impregnowane od zewnątrz w kolorze brązowym, wewnątrz - w kolorze brązowym. Występują liczne drobne ubytki warstwy ochronnej i kitów od strony zewnętrznej.

O 3.a Sześć okien piętra w renesansowych, profilowanych, wykonanych w tynku obramieniach, z lekko wysuniętym gzymsem powyżej. Stolarka (wymieniona na nową podczas remontów w latach 90-tych XX w., zrekonstruowana wg zachowanej, wcześniejszej), skrzynkowa, podwójna, ze ślaniem. Skrzydła zewnętrzne pomalowane na ciemnobrązowo, wewnętrzne na biało. Występują drobne ubytki, odbarwienia warstwy farby.

Elewacja boczna budynku frontowego od strony ul. Podzamcze

O 4.a Jedno małe, kwadratowe okno w dolnej części parteru nad poziomem chodnika, w osi zachodniej, bez obramienia, okratowane. Stolarka współczesna (wykonana w latach 90-tych XX w.) skrzynkowa, dwuskrzydłowa, czteropolowa, impregnowana od zewnątrz w kolorze hebanowym. Występują liczne drobne ubytki warstwy ochronnej i kitów od strony zewnętrznej. Metalowa krata uległa korozji.

O 3.b Trzy okna piętra, dwa w osi zachodniej, jedno w osi wschodniej. Stolarka okienna analogiczna jak na piętrze elewacji frontowej (wymieniona na nową wg wcześniejszej w latach 90-tych XX w.).

Elewacja południowa oficyny południowej od strony ul. Podzamcze

O 4.b Dwa małe, kwadratowe okna w dolnej części parteru nad cokołem (wykute w 1873 r.), pomiędzy osiami okien piętra. bez obramienia, okratowane. Stolarka (wymieniona na nową w latach 90-tych XX w.) analogiczna jak na parterze elewacji frontowej.

O 5.a Trzy okna piętra dwa w osi zachodniej, jedno w osi wschodniej. Bez obramień, zwieńczone niewielkimi kamiennymi gzymsami, z renesansowym motywem ząbkowania nad oknami. Okna zamknięte łukiem odcinkowym, skrzynkowe, bez śłemia, podwójne, dwuskrzydłowe, ośmiopolowe. Skrzydła zewnętrzne ozdobione listwą przymykową w formie pilastra. Stolarka (wykonana w latach 90-tych XX w.), impregnowana na zewnątrz w kolorze hebanowym, wewnątrz – pomalowana w kolorze brązowym. W chwili obecnej niemalże utraciła powłokę ochronną na zewnątrz, kity przy szybach wykruszają się i nie pełnią swojej funkcji.

Elewacja zachodnia oficyny południowej do strony Plant

O 5.b Jedno okno piętra (otwór odtworzony w latach 90-tych XX w., analogiczny znajdował się także na parterze), bez obramienia, okratowane, stolarka analogiczna jak na elewacji południowej oficyny.

Elewacje dziedzińca

W skład elewacji dziedzińca wchodzi: elewacja tylna części frontowej, elewacje trzech oficyn oraz elewacja oficyny domu nr 23.

Elewacja od strony wschodniej dziedzińca (elewacja zachodnia tylna budynku frontowego)

D 1. Brama do sieni w arkadzie, dwudrzwiowa, przeszklona, z nadświetlem. Stolarka współczesna (wykonana w latach 90-tych XX w.) zespolona, lakierowana. Zachowana dobrze, widoczne niewielkie ubytki w dolnej partii.

D 2. Niewielkie drzwi pod arkadą od strony południowej do komórki, jednoskrzydłowe, płycinowe zamykane na dwie klamki. Stolarka współczesna (wykonana w latach 90-tych XX w.), pomalowana na brązowo, zachowana dobrze.

O 6. Sześć okien w galerii głównej piętra, w obrębie pierwotnego zamurowania ganku w formie filarów z zaznaczonymi kapitelami. Przebudowa wykonana wg nowego projektu w latach 90-tych XX w. Okna skrzynkowe, jednoskrzydłowe, pojedyncze, ośmiopolowe. Stolarka współczesna, zespolona, na zewnątrz impregnowane w kolorze hebanowym, wewnątrz na ciemno brązowo. Od zewnątrz występują liczne drobne ubytki warstwy ochronnej.

D 3. Drzwi z piętra na ganek zakończone łukiem odcinkowym, jednoskrzydłowe, przeszklone, ośmiopolowe. Stolarka współczesna

(wykonana w latach 90-tych XX w.) zespolona, impregnowana w kolorze brązowym. Zachowana dobrze, widoczne liczne niewielkie ubytki.

O 13. Trzy małe prostokątne okna dachowe rozmieszczone nieregularnie. Stolarka współczesna (wykonana w latach 90-tych XX w.), w drewnianym obramieniu, impregnowane w kolorze hebanowym.

Elewacja od strony południowej dziedzińca (złożona w części wschodniej z elewacji północnej skrzydła budynku frontowego oraz w części zachodniej z elewacji północnej oficyny południowej).

Część budynku frontowego

O 7. Okno na parterze pod arkadą od strony wschodniej (wcześniej zamurowane, odtworzone w latach 90-tych XX w.). Stolarka współczesna, skrzynkowa, dwuskrzydłowa, trójpolowa. Pomalowana od zewnątrz na brązowo.

D 4.a Drzwi do przedpokoju na piętrze od strony wschodniej, we wnęce z drewnianymi schodkami. Jednoskrzydłowe z 6 płycinami wklęsłymi, podzielonymi pionowo, listwy ramy przy krawędziach wokół płycin ozdobnie fazowane. Stolarka współczesna (zrekonstruowana wg drzwi znajdujących się w części oficyny południowej w latach 90-tych XX w.), pomalowana na kolor jasnobrązowy. Zachowana dobrze, widoczne różnice w połysku warstwy farby.

Oficyna południowa

D 5. Drzwi na parterze (do dawnej stajni) na osi środkowej, podwójne, dwuskrzydłowe, okratowane, z naświetlem czteropolowym przeszklonym, okratowanym od wewnątrz. Skrzydła w górnej części z dwudzielnym prześwietłem. W dolnej zewnętrzne skrzydła - klepkowe o układzie pionowym, wewnętrzne skrzydła z płycinami. Typ stolarki widoczny na rysunkach inwentaryzacyjnych z 1966 r. Drzwi zostały zachowane i poddane konserwacji podczas remontu w latach 90-tych XX w lub zrekonstruowane. Powierzchnia pomalowana na kolor brązowy. Widoczne poważne zniszczenia w dolnej partii skrzydeł, szczególnie zewnętrznych ubytki, spękania, złuszczenia farby.

D 4.b Dwoje drzwi na piętrze (z ganku do pomieszczeń) jedno na osi środkowej (widoczne na rysunkach inwentaryzacyjnych z 1966 r.), oraz drugie przy zachodniej krawędzi (wcześniej zamurowany otwór, wejście odtworzone w latach 90-tych XX w.). Skrzydła analogiczne jak drzwi obok w części budynku frontowego, ale z obramowaniem w postaci drewnianych, profilowanych opasek oraz pomalowane w innym, ciemniejszym odcieniu brązu. Skrzydła prawdopodobnie w latach 90-tych XX w. zostały zrekonstruowane wg zachowanych drzwi w osi środkowej, lub zostały one poddane konserwacji, a drugie skrzydło oraz skrzydło w części frontowej zrekonstruowane. Istnieje też prawdopodobieństwo, że skrzydło zachodnie

przeniesiono wraz z obramieniem z innego pomieszczenia. Stolarka skrzydeł zachowana dobrze, widoczne różnice w połysku warstwy farby, niewielkie ubytki. Stan zachowania obramowań jest znacznie gorszy niż stan stolarki drzwi. Widoczne nawarstwienia wtórnych przemalowań na opaskach tworzą nieestetyczną powłokę, zatracającą formę profili dekoracyjnych, występują liczne drobne ubytki.

Elewacja od strony zachodniej dziedzińca (elewacja wschodnia oficyny zachodniej, tylnej).

O 8. Dwa okna w osi południowej parteru pod arkadami bez obramień, dwuskrzydłowe, podwójne, sześciopolowe. Okno z lewej strony powstało w latach 90-tych XX w. w miejscu wcześniejszych drzwi. Stolarka współczesna, skrzynkowa, na zewnątrz pomalowana na brązowo, wewnątrz impregnowana w kolorze brązowym. Zachowana dobrze, widoczne niewielkie ubytki.

D 6.a Drzwi wejściowe pod arkadą w osi środkowej parteru podwójne, jednoskrzydłowe, w większej części oszklone, z 6 kwaterami, w dolnej części płycinowe. Otwór wejściowy wykonany w latach 90-tych XX w. w miejscu wcześniejszego okna. Stolarka współczesna, pomalowana od zewnątrz w kolorze brązowym, wewnątrz impregnowana w kolorze brązowym. Zachowana dobrze, od zewnątrz widoczne liczne niewielkie ubytki, przetarcia od kluczy.

D 6.b Drzwi wejściowe do przedsionka z klatką schodową przy lewej krawędzi arkady w osi północnej parteru. Otwór wejściowy wykonany w latach 90-tych XX w. w miejscu wcześniejszego okna. Stolarka analogiczna jak drzwi w osi środkowej, ale pomalowana w jaśniejszym odcieniu brązu. Zachowana dobrze, widoczne liczne niewielkie ubytki.

O 9 a. Dwa okna dwa w osi południowej, bez obramień w krytej galerii piętra, podwójne. Stolarka (wykonana w latach 90-tych XX w., zrekonstruowana na podstawie zachowanej wcześniejszej) skrzynkowa, ze ślemieniem, górna część dwupolowa, dolna dwuskrzydłowa, pomalowana na kolor brązowy. Od zewnątrz widoczne liczne niewielkie ubytki i złuszczenia farby, ubytki kitów przy szybach.

O 9 b. Okno jedno w osi środkowej, bez obramień w krytej galerii piętra. Stolarka analogiczna do okien w osi południowej, ale ze ślemieniem profilowanym.

D 7. Drzwi wejściowe po prawej stronie osi północnej, obramowane kamiennym portalem sfazowanym (XV w.) z dwupolowym okienkiem w nadświetlu o węgarach i nadprożu kamiennym. Drzwi jednoskrzydłowe, w górnej części przeszklone dwoma prostokątnymi szybami w profilowanych obramieniach, w dolnej części trzy prostokątne płyciny profilowane: w układzie poprzecznym i dwie pionowe poniżej. Stolarka widoczna na

rysunkach inwentaryzacyjnych z 1966 r. Została zachowana i poddana konserwacji podczas remontu w latach 90-tych XX w. lub zrekonstruowana wg zachowanej. Powierzchnia pomalowana na kolor brązowy. Na zewnątrz widoczne liczne ubytki, zadrapania, przetarcia od kluczy.

O 10. Małe okienko pod dachem w ścianie międzypołaciowej, prostokątne, w drewnianym obramieniu, impregnowane w kolorze hebanowym.

Elewacja od strony północnej dziedzińca (złożona w części zachodniej z trzykondygnacyjnej ściany szczytowej oficyny tylnej domu 23 (II poł. XIX w.) z czterema oknami oraz w części wschodniej z elewacji południowej oficyny północnej)

Oficyna tylna domu 23

Of.1 Dwa okna parteru i I piętra na osi ściany bez obramień. Stolarka skrzynkowa, ze ślemieniem profilowanym, górna część dwupolowa, dolna dwuskrzydłowa, czteropolowa. Skrzydła zewnętrzne ozdobione listwą przymykową w formie pilastra, pomalowane na zewnątrz w kolorze brązowym.

Of.2 Dwa okna II piętra bez obramień. Stolarka skrzynkowa dwuskrzydłowa, pomalowana na zewnątrz w kolorze brązowym.

Oficyna północna

O 11. Małe prostokątne okienko na parterze przy lewej krawędzi części oficyny północnej. Stolarka współczesna (wykonana w latach 90-tych XX w.) skrzynkowa, pojedyncza, jednoskrzydłowa, dwupolowa, pomalowana w kolorze brązowym.

O.12. Dwa okna w osi zachodniej, na parterze oraz piętrze (wcześniej zamurowane, odtworzone w latach 90-tych XX w.), bez obramień, dwuskrzydłowe, podwójne, sześciopolowe. Stolarka współczesna (wymieniona w latach 90-tych XX w.) skrzynkowa, na zewnątrz pomalowana na brązowo, wewnątrz impregnowana w kolorze brązowym.

D 8. Drzwi na parterze we wnęcie przy prawej krawędzi ściany, z trzema stopniami wyłożonymi płytami kamiennymi. Jednoskrzydłowe, pojedyncze, z zewnątrz klepkowe (w jodełkę), od wewnątrz zdobione 6 płycinami, z naświetlem trójdzielnym oszklonym zakończonym lekkim łukiem. Stolarka współczesna (wykonana w latach 90-tych XX w.) pomalowana na brązowo, zachowana dobrze.

Sień

D 9. Drzwi przed schodami do piwnicy, w ścianie południowej, dwuskrzydłowe (prawe skrzydło dwukrotnie szersze od lewego),

pojedyncze, płycinowe z naświetlem okratowanym, w prostym drewnianym obramieniu. Prawe skrzydło z naświetlem dwudzielnym oraz czterema prostokątnymi płycinami, lewe odpowiednio – z naświetlem pojedynczym oraz dwiema płycinami. Stolarka widoczna na rysunkach inwentaryzacyjnych z 1966 r. Została zachowana i poddana konserwacji podczas remontu w latach 90-tych XX w. lub zrekonstruowana wg zachowanej. Widoczne liczne ubytki, zadrapania, wgniecenia.

D 10. Drzwi w budynku frontowym na parterze sieni w wejściu na klatkę schodową (XIX/XX w.) trójskrzydłowe, płycinowe, z naświetlem w formie odcinka koła, ślęmię profilowane, przełamane na środku, listwa przymykowa profilowana, w kształcie pilastra, pomalowana na brązowo. Stolarka została zachowana i poddana konserwacji podczas remontu w latach 90-tych XX w. lub zrekonstruowana wg zachowanej. Zachowana dobrze, od zewnątrz widoczne liczne niewielkie ubytki, przetarcia od kluczy, widoczne różnice w połysku warstwy farby.

M.1. Drzwi po stronie północnej arkady , metalowe, jednoskrzydłowe z kratą prowadzące do niewielkiego pomieszczenia. Współczesne, wykonane w latach 90-tych XX w.

Bibliografia

1. "Badania architektoniczne domu przy ul. Kanoniczej 25 w Krakowie", autor mgr inż. arch. Waldemar Niewalda, Kraków maj-czerwiec 1969 r.
2. "Badania architektoniczne domu przy ul. Kanoniczej 25 w Krakowie", autor mgr inż. arch. Waldemar Niewalda, Kraków maj-czerwiec 1970 r.
3. "Dom przy ul. Kanoniczej 25 w Krakowie-Skrócona dokumentacja historyczno-konserwatorska" autor P.P. Pracownia Konserwacji Zabytków mgr inż. Andrzej Fischinger, Kraków 1966 r.
4. "Projekt koncepcyjno architektoniczny dla remontu i konserwacji budynku przy ul. Kanoniczej 25 w Krakowie Dom Długosza", autor mgr inż. arch. Waldemar Niewalda, lipiec 1989 r.
5. "Projekt techniczny-architektura. Remont i konserwacja budynku przy ul. Kanoniczej 25 w Krakowie Dom Długosza", autor mgr inż. arch. Waldemar Niewalda, 1990 r.
6. "Projekt budowlany wraz z ekspertyzą konstrukcyjną wzmocnień konstrukcyjnych ścian elewacji południowej kamienicy przy ul. Kanoniczej 25 w Krakowie", autor mgr inż. Lech Sobieszek, mgr inż. Marek Zięcina , Kraków wrzesień 2015 r.